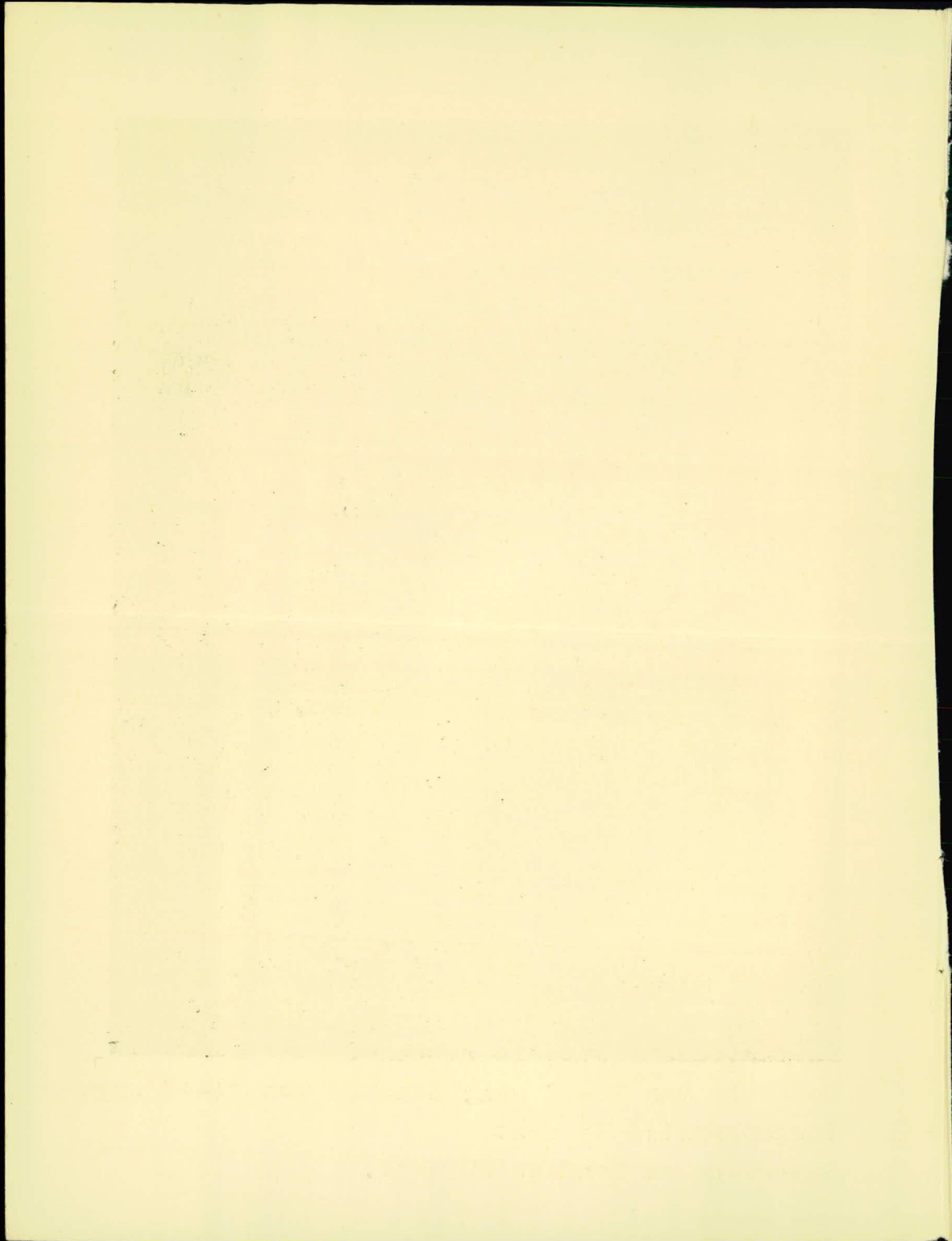

Centraal Museum
Dtrecht
Eersttentoonstelling
Oude prenten en
tekeningen uit de
Drechtse school
1600-1800

20 Dec. 1950 tot 1 Febr. 1951

C A T A L O G U S

De tentoonstelling is geopend:

Dagelijks van 10-17 uur; Zondags van 14-17 uur.

Toegangsprijs 35 cent;

Zaterdags en Zondags 20 cent.

Deze tentoonstelling bijeengebracht uit de in de loop der jaren gevormde eigene, te weinig bekende, collectie -- aangevuld met medewerking van het Gemeente-Archief te Utrecht, het Rijks-Prentenkabinet te Amsterdam, het Museum Boymans te Rotterdam en het Prentenkabinet der Rijks-Universiteit te Leiden -- geeft een samenvattend beeld van de "kleine" kunst der Utrechtse Meesters, nl. van de Prentkunst, "klein" genoemd om het dikwijls intieme karakter. Hier treft een spontane intimiteit, een grote ontvankelijkheid voor het bonte leven van alledag en de schoonheid van het eigen landschap, tegenover de kunst der Utrechtse schilders, die veelal de zwierige en monumentale Italiaanse Barokkunst tot voorbeeld hadden gekozen.

Als inleidende figuur, op de grens van de 16e en 17e eeuw, Joachim Wttewael (1566-1638) nog volkomen Italiaans-manieristisch, ook in zijn tekenwerk. Naast hem Abraham Bloemaert (1564-1651), de grondlegger van de 17e-eeuwse Utrechtse school. Zijn bijzondere veelzijdigheid blijkt uit zijn tekeningen, maar vooral ook uit de prenten naar zijn composities vervaardigd. Zijn oeuvre omvat bijbelse, mythologische en allegorische voorstellingen, landschappen, dierstukken en genre-taferelen. De eerste drie groepen zijn in hun manieristische verbeelding en uitvoering in de geest verwant aan het werk van de Haarlemse tijdgenoten Hendrick Goltzius en Cornelis van Haarlem en beantwoorden aan de toenmalige compositionele eisen, zoals de schilder-biograaf Carel van Mander die in zijn Leerdicht van 1604 heeft uiteengezet. Eenvoudiger is Bloemaert echter in zijn landschappen en genrestukken, die hem

door hun ongekunsteldheid tot een volbloed 17e-eeuwer stempelen. Bloemaerts invloed in binnen- en buitenland is groot geweest. Zijn zoons Frederik en Cornelis, in hoofdzaak graveurs, hebben met Jan Saenredam, Chrispijn van de Passe en vele anderen Abrahams werk in prent gebracht. Frederik graveerde o.a. de platen voor het bekende tekenboek: "Artis Apelleae Thesaurus", dat in de 18e eeuw werd uitgegeven, terwijl Francois Boucher Bloemaerts tekeningen graveerde voor het "Livre de dessins d'après Blomart". In de rijke verscheidenheid zijner onderwerpen vat Abraham Bloemaert alles samen, wat eerst in de volle 17e eeuw menig schilder in speciale composities tot een meester op eigen terrein maakt; Bloemaert was voor hen in Utrecht de schakel en het bindend element.

Cornelis Bloemaert (1603- na 1680) woonde het grootste gedeelte van zijn leven te Rome en is vermoedelijk ook aldaar gestorven. Hij heeft voornamelijk werk van Italiaanse schilders in prent gebracht; op de tentoonstelling is evenwel in hoofdzaak te zien, hetgeen hij naar Abrahams composities heeft gegraveerd.

In de eerste decennien van de 17e eeuw verdient de Utrechtse edelman-graveur Hendrick Goudt (1585-1630?) afzonderlijke vermelding. Te Rome werd hij dermate geboeid door de kunst van de Duitse landschapschilder Adam Elsheimer, dat hij zich geheel wijdde aan het in prent brengen van diens werk. Zijn gravures behoren tot de fijnste voortbrengselen der Utrechtse prentkunst. De vergelijking van het werk van Goudt met een gravure van Margaretha van de Passe, eveneens naar Elsheimer, toont, hoe in hoge mate het karakter van een prent

door het voorbeeld wordt bepaald.

Een echte graveursfamilie vormden de Van de Passe's: Chrispijn Sr. (1565-1657), Chrispijn Jr. (1589-1667), Magdalena (ca 1600-1640) en Simon (1590-1647). Zij waren uitsluitend tekenaars en graveurs en hebben aanzienlijk bijgedragen tot de vermenigvuldiging en verspreiding van de Utrechtse kunst.

De ontwikkelingsgang, die de Utrechtse schilderschool in de 17e eeuw doormaakt, vindt zijn weerspiegeling in de teken- en prentkunst. Ook hier blijft Italië het voorbeeld. Na het op Venetië en Parma geïnspireerde manierisme is omstreeks 1600 in Rome het ideaal te vinden, waarnaar de Utrechtse schilders streven. Naast Elsheimers klassiek geworden landschapcomposities, schept Caravaggio (1569-1610) een sterk doorvoeld en opnieuw beleefd naturalisme, dat in vrijwel alle landen van Europa weerklank heeft gevonden. Compositie en Schilderwijze ondergaan deze vernieuwing al evenzeer als het onderwerp, het formaat en de lichtbehandeling. Bij deze z.g. "Caravaggisten" vindt men o.a. genrestukken met in sterk reliëf belichte halve figuren, tegen effen achtergrond, contrastwerking in clair-obscur, weergave van een psychologisch moment, e.d., alles gedachten, die geheel afwijken van de tot dusver gevolgde kunstuitingen. Tot de Utrechtse navolgers van Caravaggio behoren o.a. Hendrick ter Brugghen (1588-1629), Dirck van Baburen (gest. 1623), Gerard van Honthorst (1590-1650), terwijl ook Abraham Bloemaert, door deze jongeren overtuigd, met de nieuwe richting meeging. In hun tekeningen en prenten komt dit streven duidelijk tot uiting. Bij de Utrechtse portrettisten vinden we zowel

de sobere eenvoud van het echte stoere Nederlandse portret als de zwier van de internationale hofkunst. Gravures naar Paulus Moreelse (1571-1638) zijn voorbeelden van het eerste genre, terwijl Gerard van Honthorst vóórging in modieuze en elegante praal.

Een dergelijk contrast bestaat ook in de Utrechtse landschapskunst: Dirk Stoop's (1618-1685) paardenstudies in het vrije veld zijn fris en raak van observatie; Jan Both (1618-1652) daarentegen is de Italiaanse richting trouw gebleven: hij tekent zijn vergezichten tussen boomgroepen zó gevoelig, dat men er het gouden licht van zijn schilderijen in terugvindt. Cornelis van Poelenburgh (1586-1667), bekwaam figuurtekenaar, is bekend om zijn arcadische landschappen en ook voor Jan Baptist Weenix (1620-1660), en vele anderen, bleef Italië het droomland.

Een bijzonder medeleven met Utrechts bouwwerken in de 17e eeuw tonen de tekeningen van Pieter Saenredam (1597-1665) en van Herman Saftleven (1609-1685). Aan schoonheid paart zich hier historisch-topografisch belang. De tekeningen der Utrechtse kerken door Saenredam zijn onovertroffen kunstuitingen; en niet minder gevoelig, maar al evenzeer onbarmhartig heeft Saftleven aan het nageslacht de gevolgen van de ramp van 1674 geopenbaard in de ruïnes van het schip van de Utrechtse Dom. In de 18e eeuw gaat het karakteristieke element van de Utrechtse School verloren in de algemene nivellering van de kunst, die sterk door Frankrijk wordt beïnvloed. Slechts zelden rijst een bijzonder begaafde persoonlijkheid uit boven de algemene norm der kunstenaars. De 18e eeuw is in haar uitingen milder, lieflij-

ker, dan de voorgaande, neigt zelfs naar het zoetelijke, maar munt uit door verfijnde smaak. Deze karakteristiek is weerspiegeld in de tekeningen en aquarellen van Jacob van Liender (1697-1759), Paul van Liender (1731-1797) en Pieter Jan van Liender (1727-1779) en in de portretten van J.M. Quinkhard (1668-1772). Enkele werken van J.B. Kobell (1778-1814) en P.C. Wonder (1780-1852) vormen de overgang naar de 19e eeuw. In hun kunst uit zich een streven naar ongekunstelde waarneming en belangstelling voor de werkelijkheid, een naturalisme, dat nieuwe perspectieven opent, die nog in onze tijd voortleven.

Jonkvrouwe Dr. C.H. de Jonge.

C A T A L O G U S ')

BALTHASAR VAN DER AST

Geb. vóór 1590 te Middelburg, gest. na 1660 te Delft. Vermoedelijk leerling van Ambrosius Bosschaert te Middelburg en Utrecht. In 1619 meester in het St. Lucasgilde en op 1 April 1631 nog aldaar vermeld. Schilder en aquarellist van bloemen- en vruchtenstillevens.

.1. "PURPER DUBBEL MANCOP"

Gewassen tekening 300x203 mm.

Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

JOOST (JUSTUS) VAN ATTEVELT

Geb. na 1621 te Utrecht(?), gest. 13 Nov. 1692 aldaar. Overman van het Schilderscollege te Utrecht in 1656. Schilder, aquarellist en tekenaar van portretten en familiewapens.

2. PORTRET VAN JOANNES SCHADE VAN WESTRUM, (gest. 1614), kanunnik ten Dom.

Penseeltekening op perkament 255x168 mm.
Tweede helft 17e eeuw.

') Indien niet anders vermeld zijn de tekeningen en gravures eigendom van het Centraal Museum.

3. PORTRET VAN JOHANNES DE BIE, Schepen van Zaltbommel en afgevaardigde voor de Staten van Utrecht.

Penseeltekening op perkament 255x168 mm.
Tweede helft 17e eeuw.

DIRCK VAN BABUREN

Geboortjaar onbekend, gest. na 1623 te Utrecht(?). In 1611 als leerling van Pieter Moreelse in het St. Lucasgilde vermeld. Van 1617-1620 te Rome; 1623 of 1624 te Utrecht. Beïnvloed door de kunst van Caravaggio, naar wiens werk hij etste. Schilder van bijbelse en mythologische voorstellingen en genrestukken.

4. DE VALSE KAARTSPELERS

Gewassen pentekening 140x195 mm.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

WILLEM VAN BEMMEL

Geb. 10 Juni 1630 te Utrecht, gest. 20 Dec. 1708 te Wöhrd bij Neurenberg. Leerling van Corn. Saftleven te Rotterdam en van Herman Saftleven te Utrecht. Hij bereisde Italië, Engeland en Duitsland. Schilder, tekenaar en etser van landschappen.

5. ITALIAANS LANDSCHAP MET HENGELAAR

Gewassen pen- en penseeltekening
345x282 mm.

ABRAHAM BLOEMAERT

Geb. 25 Dec. 1564 te Gorinchem, gest. 27 Jan. 1651 te Utrecht. Leerling van zijn vader Corn. Bloemaert, van Joos de Beer en vermoedelijk van Anthonie van Blocklandt van Montfoort te Utrecht. Van 1580-1583 te Parijs en Fontainebleau; na een kort verblijf te Amsterdam voor goed te Utrecht gevestigd. In 1611 als meester, 1618 als deken in het St. Lucasgilde vermeld. Schilder van bijbelse en mythologische onderwerpen, portretten en genrestukken.

6. DE VAL DER ENGELEN
Tekening 380x295 mm.
7. MADONNA MET CHRISTUSKIND
Gewassen pentekening 225x170 mm.
8. TWEE KRIJGSKNECHTEN EN EEN VROUW
Gewassen pentekening 228x182 mm.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.
9. EEN z.g. KORTEGAARDJE (corps de garde)
Gewassen sepiatekening 185x210 mm.
10. EEN z.g. KORTEGAARDJE (corps de garde)
Gewassen sepiatekening 115x215 mm.
11. VANITAS
Gewassen pentekening 235x185 mm.

12. VIJF UTRECHTSE STADSGEZICHTEN:

De Bijlhouwerstoren

De wal bij de Plompetoren

De wal tussen het Begijnen-bolwerk en de Weerdpoort

Gezicht op de Catharijne Poort

De Wittevrouwen Poort

Geaquarelleerde tekeningen 193/200x305/
313 mM.
Utrecht, Gemeente-Archief.

13. JUNO

Ets 137x112 mM.

14. MOZES

Clair-obscur houtsnede 309x225 mM.
Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

15. AARON

Clair-obscur houtsnede, 312x227 mM.
Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

16. DE HL. MAGDALENA IN EEN GROT

Clair-obscur houtsnede 142x108 mM.

17. "LA FOREST DES HERMITES ET HERMITESSES
D'EGYPTE ET DE LA PALESTINE"

Gravures door Boëtius à Bolswert naar
tekeningen van Abraham Bloemaert, Ant-
werpen, 1619. Quarto.

18. "ARTIS APELLEAE THESAURUS"

Gravures door Frederik Bloemaert naar tekeningen van Abraham Bloemaert. Amsterdam, 1723. Folio.

GRAVURES NAAR ABRAHAM BLOEMAERT:

door: CORNELIS BLOEMAERT

Geb. omstr. 1603 te Utrecht, gest. 1684 of later te Rome(?). Zoon en leerling van Abraham Bloemaert, voorts omstr. 1625 van Gerard van Honthorst en van Chrispijn van de Passe Sr. Werkzaam te Utrecht, Parijs en Rome. Schilder, tekenaar, graveur en uitgever.

19. DE VIER KERKVADERS EN DE HL. EUCHARISTIE

Gravure 515x362 mm. 1629.

20. DE HL. WILLIBRORDUS

Gravure 437x300 mm.

21. DE HL. Bonifacius

Gravure 470x300 mm.

22. DE HL. HIERONYMUS

Gravure 190x135 mm.

23. JOHANNES DE DOPER

Gravure 327x257 mm.

24. KRUISDRAGENDE CHRISTUS

Gravure 212x151 mm.

Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

25. DE GIERIGHEID

Gravure 192x136 mm. 1625.

26. DOEDELZAKSPELER

Gravure 199x159 mm.

door: Frederik Bloemaert

Geb. na 1610 te Utrecht, gest. omstr. 1669 aldaar. Zoon en leerling van Abraham Bloemaert. Hij werkte bijna uitsluitend naar tekeningen van zijn vader. In 1626 overman van het St. Lucasgilde te Utrecht. Etser, graveur en houtsnijder.

27. BIDDENDE KLUIZENAR

Gravure 252x187 mm.
Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

28. LANDSCHAPPEN MET FIGUREN

Vier bladen uit een serie van vijftien.
Gravures 165x205 mm.

29. LANDSCHAPPEN MET BOERDERIJEN

Vier bladen uit een serie van tien.
Gravures 93x150 mm.

30. "VERSCHEYDE BEESTEN EN VOGELN"

Zeven bladen uit een serie van veertien.
Gravures 93x150 mm.

WILLEM VAN SWANENBURCH

Geboorte- en sterfjaar onbekend. Zoon

van W. v. Swanenburch, die in 1612 te Leiden overleed. Van 1652 af werkzaam te Utrecht; in 1667 overman van het Schilderscollege aldaar. Schilder van stadsgezichten en portretten, grafisch kunstenaar.

31. VANITAS

Gravure 269x192 mM.

Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

32. ALLEGORIE OP DE RIJKDOM

Gravure 262x189 mM.

Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

door: NIET UTRECHTSE GRAVEURS:

33. VENUS

Gravure door Boëtius à Bolswert
143x116 mM.

Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

34. PALLAS ATHENE

Gravure door Böetius à Bolswert
143x114 mM.

Amsterdam, Rijks-Prentenkabinet.

35. DE ANNUNCIATIE

Gravure door Jacob de Gheyn,
363x287 mM. 1599.

36. DE VERMENIGVULDIGING VAN DE BRODEN

Gravure door Jacob de Gheyn
258x322 mM. 1595

37. DE VERSTOTING VAN HAGAR

Gravure door Jacob Matham
467x360 mm. 1603.

38. DE AANBIDDING VAN HET CHRISTUSKIND DOOR
TWEË ENGELËN

Gravure door Jacob Matham 170x116 mm.

39. DE VERKONDIGING AAN DE HERDERËN

Gravure door Jan Saenredam
556x400 mm. 1599.

40. DE VERLOREN ZOON

Gravure door Jan Saenredam 440x645 mm.

HENDRICK BLOEMAERT

Geb. omstr. 1601 te Utrecht, gest. 30
Dec. 1672 aldaar. Zoon en leerling van
Abraham Bloemaert. Hij bereisde Italië.
Van 1630-1632 als meester, in 1643 als
deken in het St. Lucasgilde vermeld. De-
ken en overman van het Schilderscollege
tussen 1655 en 1664. Schilder van bijbel-
se en mythologische voorstellingen, por-
tretten en genrestukken, grafisch kun-
stenaar.

41. UIL

Gravure door Corn. Bloemaert 154x122 mm.

ANDRIES BOTH

Geb. omstr. 1608 (1612?) te Utrecht, gest. 1641 te Venetië. Leerling van zijn vader Dirck Both, glasschilder en van Abraham Bloemaert. Hij bereisde Frankrijk en Italië met zijn broer Jan en was van 1635-1641 te Rome, daarna te Venetië, waar hij verdrong. Schilder en tekenaar van bijbelse voorstellingen, stadsgezichten en genrestukken.

42. ITALIAANS DORPSGEZICHT

Tekening 165x235 mM.

43. ITALIAANSE KIEZENTREKKER

Gewassen pentekening 244x200 mM. 1632. Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

44. DE VIJF ZINTUIGEN.

Etsen door Jan Both. 222x175 mM.

JAN BOTH

Geb. omstr. 1610 (1618?) te Utrecht, gest. 9 Augustus 1652 aldaar. Leerling van zijn vader de glasschilder Dirck Both en van Abraham Bloemaert. Hij bereisde Frankrijk en Italië met zijn broer Andries, was van 1634-1641 te Rome, daarna te Venetië. In 1641 te Utrecht terug. Deken van het St. Lucasgilde in 1649. Schilder, tekenaar en graveur van landschappen.

45. ITALIAANS LANDSCHAP

Gewassen tekening 200x275 mM.

46. VIER ITALIAANSE LANDSCHAPPEN

Muilezeldrijver langs de Via Appia

Ponte Molle bij Rome

Etsen 199x275 mM.

De Ossenwagen

De Grote Boom

Etsen 265x206 mM.

JAN BROEDELET

Geboorte- en sterfjaar onbekend. Werkzaam te Utrecht van 1686-1690. Tekenaar, graveur en etser.

47. MAN EN VROUW MET HALSSNOER IN DE HANDEN,
IN EEN PARK

Zwartekunstprent 272x236 mM.

Rotterdam, Museum Boymans.

JAN GERRITSZ. VAN BRONCHORST

Geb. omstr. 1603 te Utrecht, gest. 1661 te Amsterdam. Aanvankelijk glasschilder, leerling tot 1620. te Utrecht, daarna te Atrecht en Parijs. Omstreeks 1625 te Utrecht; in 1639 in het St. Lucasgilde vermeld. Onder invloed van Corn. v. Poelenburgh overgegaan tot de schilderkunst en prentkunst. In 1647 werkzaam te Am-

sterdam. Schilder en graveur van bijbel-
se en mythologische voorstellingen en
genrestukken.

48. PORTRET VAN DE DICHTER MATHIAS VAN DE
MERWEDE

Ets 254x192 mM. 1650.

JOOST CORNELISZ DROOCHSLOOT

Geb. 1586 te Utrecht(?), gest. 14 Mei
1666 aldaar. In 1616 meester, 1623, 1641
en 1642 deken in het St. Lucasgilde te
Utrecht. In 1665 en 1666 lid van het
Schilderscollege. Over zijn opleiding is
niets bekend; invloed van de kunst van
Pieter Brueghel Jr. en van Abraham Bloe-
maert is merkbaar. Schilder van bijbelse
en historische voorstellingen, stadsge-
zichten en dorpstaferelen.

49. PANORAMA VAN DE STAD UTRECHT VAN HET
WESTEN UIT GEZIEN

Gravure door I.H. Verstraelen
402x2150 mM. 1625.
Utrecht, Gemeente-Archief.

JOHANNES GLAUBER

Geb. te Utrecht 1646, gest. te Schoonho-
ven omstr. 1726. Leerling van Nicolaas
Berchem. Hij bereisde met zijn broer, e-
veneens landschapschilder, Frankrijk, I-
talië, Duitsland en Denemarken. Daarna
werkzaam te Amsterdam en 's-Gravenhage.
Landschapschilder en graveur.

50. ROMEINS LANDSCHAP

Gravure 240x357 mm.
Rotterdam, Museum Boymans.

51. ROMEINS LANDSCHAP IN DE STORM

Gravure 240x370 mm.
Rotterdam, Museum Boymans.

HENDRICK GOUDT

Geb. 1582 te 's-Gravenhage (Delft?), gest. 17 Dec. 1630 (1648?) te Utrecht. In 1608 naar Rome; onder invloed van de landschapschilder Adam Elsheimer. In 1611 lid van het Zadelaarsgilde te Utrecht. Schilder, tekenaar en graveur.

52. TOBIAS MET DE ENGEL

Gravure naar Adam Elsheimer 132x188 mm.
1608.

53. TOBIAS MET DE ENGEL (de z.g. grote Tobias)

Gravure naar Adam Elsheimer 256x266 mm.
1613.

54. DE VLUCHT NAAR EGYPTE

Gravure naar Adam Elsheimer 357x408 mm.
1613.

55. DE ONTHOOFDING VAN JOHANNES DE DOPER

Gravure naar Adam Elsheimer 68x55 mm.

56. CERES BIJ METANEIRA

Gravure naar Adam Elsheimer 290x233 mm.
1610.

57. JUPITER EN MERCURIUS BIJ PHILEMON EN BAUCIS

Gravure naar Adam Elsheimer 209x220 mM.
1612.

58. HEUVELLANDSCHAP BIJ ZONSOPGANG

Gravure naar Adam Elsheimer 156x176 mM.
1613.

GERARD HOET

Geb. 22 Augustus 1648 te Zaltbommel, gest. 2 Dec. 1733 te 's-Gravenhage. Leerling van zijn vader de glasschilder M. Hoet en van W. van Rijzen. Na een kort verblijf buitenslands vestigde hij zich te Utrecht; in 1685 overman van het Schilderscollege. In 1715 naar Den Haag. Schilder van historische en mythologische voorstellingen, portretten en genrestukken, prentkunstenaar en kunstkooper

59. DE INHULDIGING VAN JOZUA DOOR MOZES

Gewassen tekening 325x210 mM. 1711.

60. DE INHULDIGING VAN JOZUA DOOR MOZES

Gravure door J. van Vianen 355x220 mM.

61. DAMETES EN GALATHEA

Ets 204x143 mM.

62. "DE VOORNAAMSTE GRONDEN DER TEKENKONST"

Gravures door Pieter Bodart naar tekeningen van Gerard Hoet, Leiden, 1723. Groot quarto.

GILLES CLAESZ D'HONDECOETER

Geb. te Antwerpen (jaar onbekend), gest. 17 October 1638 te Amsterdam. Woonde te Delft, daarna te Utrecht, waar hij in 1627 nog vermeld wordt; later te Amsterdam. Zijn kunst is verwant met die van Roelant Saverij en David Vinckeboons. Schilder van boslandschappen met dierfiguren.

63. BOSLANDSCHAP MET JOHANNES DE DOPER

Gravure door Jan van Londerzeel
355x477 mM.

GERARD VAN HONTHORST

Geb. 4 Nov. 1590 te Utrecht, gest. 27 April 1656 aldaar. Leerling van Abraham Bloemaert. Van 1610-1622 in Italië, beïnvloed door de kunst van Caravaggio. In 1622 meester, 1625/26 en 1628/29 deken van het St. Lucasgilde te Utrecht. Later hofschilder van Frederik Hendrik en Willem II. Hij reisde naar Engeland en Denemarken. Schilder van bijbelse, mythologische en historische voorstellingen, portretten en genrestukken.

64. DE DOOD VAN SENECA

Gewassen tekening, 245x335 mM.

65. MAN MET KRUIK VAN EEN HAM ETEND

Gravure door Corn. Bloemaert 215x155 mM.
1625.

66. PORTRET VAN PRINS FREDERIK HENDRIK

Gravure door Jonas Suyderhoef
441x359 mM.

67. PORTRET VAN AMALIA VAN SOLMS

Gravure door Jonas Suyderhoef
440x358 mM.

68. PORTRET VAN PRINS WILLEM II ALS KIND

Gravure door Jonas Suyderhoef
439x360 mM.

69. PORTRET VAN ADRIAAN PAUW, Raadpensionaris van Holland en West-Friesland.

Gravure door T. Matham 301x190 mM.

CLAUDE DE JONGH

Geboortejaar onbekend, gest. 16 Maart 1663 te Utrecht. In 1626 en 1633 in het St. Lucasgilde te Utrecht vermeld. Werkte lang in Engeland. Schilder en tekenaar.

70. LANDSCHAP MET BOERDERIJEN

Gewassen tekening 170x387 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

CORNELIS JONSON VAN CEULEN

Gedoopt 14 Oct. 1593 te Londen, gest. 5 Augustus 1661 te Utrecht. Sedert 1618 hof- en society-schilder in Engeland onder invloed van A. van Dijck. In 1643

naar Middelburg, daarna Amsterdam en 1652 te Utrecht. Schilder van portretten en miniaturen.

71. PORTRET VAN A. NA MARIA VAN SCHURMAN
(1607-1678)

Gravure door C. van Dalen Jr.
305x238 mm.

JOHANNES BAPTISTA KOBELL

Geb. 8 Nov. 1778 te Delfshaven, gest. 23 Sept. 1814 te Amsterdam. Leerling van zijn vader Hendrik K. en van de dieren-schilder W.R. van der Wall te Utrecht van 1790-1795. In 1806 lid van de Schildersvereniging te Utrecht en met P.C. Wonder medeoprichter en eerste directeur van het Genootschap Kunstliefde aldaar. Van 1810-1812 te Parijs, daarna te Amsterdam. Schilder van landschappen en dierstukken, etser.

72. PAARD BIJ BOERENKAR

Gewassen tekening 320x258 mm.

73. STIER

Gewassen tekening 258x228 mm.

74. BOER MET STIER

Tekening 152x200 mm.

Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

75. DRASSIG WEIDELANDSCHAP

Gewassen tekening 230x349 mm.
Rotterdam, Museum Boymans.

76. PAARD EN HOND

Ets 124x166 mm.

77. DRINKENDE OS

Ets 89x144 mm.

78. OS EN SCHAPEN

Ets 100x160 mm.

79. TWEE KOEIEN

Ets 92x150 mm.

STEVEN VAN LAMSWEERDE

Geb. omstr. 1620 te Utrecht, gest. 27
Nov. 1686 aldaar. Werkzaam van 1640-1644
te Amsterdam als leerling van Chrispijn
van de Passe Jr. In 1654/55 overman en
deken van het Gilde te Utrecht. Tekenaar
en graveur van portretten, etser van
stadsgezichten.

80. DE DOM TE UTRECHT IN 1660

Links het huis van Anna Maria van Schur-
man.

Ets 495x461 mm. 1660.
Utrecht, Gemeente-A chief.

JACOBUS VAN LIENDER

Geb. 28 Augustus 1696 te Utrecht, gest.
1 Augustus 1759 aldaar. In 1737 en 1741
deken en overman van het Schilderscolle-
ge. Aquarellist en tekenaar van arcadi-
sche landschappen.

81. "STAD EN CASTEEL VAN AUTUN IN BOURGON-
DIEN"

Aquarel 221x372 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

PAULUS VAN LIENDER

Geb. 1731 te Utrecht, gest. 26 Mei 1797
te Haarlem. Leerling van zijn oom Jacob
van Liender en van Corn. Pronk te Am-
sterdam. Schilder, tekenaar en etser van
landschappen en stadsgezichten.

82. RUINE TE BREDERODE

Aquarel 215x284 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

83. KASTEEL DE HAER IN DE PROVINCIE UTRECHT

Aquarel 213x286 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

84. BOSWEG LANGS EEN KERK

Aquarel 130x187 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

85. DORPSKERK BIJ HOGE BOMEN

Aquarel 129x185 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

86. LANDSCHAP MET RUINE

Gewassen tekening, 237x300 mm.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

87. BOSLANDSCHAP

Gewassen pentekening, 134x206 mm.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

88. RIVIERLANDSCHAP MET KERK

Gewassen tekening 85x72 mm.

89. RIVIERLANDSCHAP MET VEERHUIS

Gewassen tekening 45x72 mm.

90. RIVIERLANDSCHAP MET BOERDERIJ

Gewassen tekening 49x74 mm. 1780.

PIETER JAN VAN LIENDER

Geb. 23 Dec. 1727 te Utrecht, gest. 26 Nov. aldaar. Leerling van zijn oom Jacob van Liender en broer van Paulus van L. Hij bereisde Duitsland en Frankrijk. In 1759 lid van het Schilderscollege te Utrecht. Schilder en tekenaar van stadsgezichten.

91. VEERPONT

Gewassen tekening, 255x338 mm.
Rotterdam, Museum Boymans.

92. LANDSCHAP

Gewassen tekening 252x337 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

JACOB MARRELLUS

Geb. 1614 te Frankenthal, . gest. 11 Nov. 1681 te Frankfort. Leerling van Georg Flegel te Frankfort en J.D. de Heem te Antwerpen. In 1641 te Utrecht gehuwd en aldaar als kunsthandaelaar vermeld in 1646; in 1651 te Frankfort, doch 1664 weer te Utrecht met zijn leerling Abraham Mignon en zijn stiefdochter Maria Sybilla Merian. Bloemenschilder, aquarellist en tekenaar.

93. TULPENBOEK, 1630

Aquarellen, folio. J. Marrellus toege-
schreven.
Amsterdam, Economisch Historische Bibli-
otheek.

Mr. DAVID JOHAN MARTENS

Geb. 3 Aug. 1751 te Utrecht, gest. 17
Aug. 1811 aldaar. Raad, schepen en the-
saurier der Gemeente Utrecht. Dilettant-
schilder, tekenaar en aquarellist.

94. GEZICHT OP BREUKELLEN

Aquarel 150x218 mM.

95. GEZICHT OP HET HUIS TER MEER AAN DE
VECHT BIJ MAARSSEN

Aquarel 157x208 mM.

PAULUS MOREELSE

Geb. 1571 te Utrecht, gest. 5 Maart 1638 aldaar. Leerling van M. van Miereveld te Delft tussen 1596 en 1598; reisde enkele jaren in Italië, in 1602 te Utrecht terug. In 1611 mede-oprichter van het St. Lucasgilde, waarvan hij meermalen deken was. Schilder en tekenaar van bijbelse en mythologische onderwerpen, portretten en genrestukken.

96. DE DOOD VAN LUCRETIA

Clair-obscur houtsnede 258x327 mm. 1612.

97. PORTRET VAN JOHANNES WTENBOGAERT (1557-1644), Remonstrants Predikant te 's-Gravenhage.

Gravure door W.J. Delff 228x139 mm.

98. PORTRET VAN CHRISTIAAN HERTOOG VAN BRUNSWIJK (1599-1625), veldheer.

Gravure door Simon van de Passe 204x141 mm.

CHRISPIJN VAN DE PASSE

Geb. te Arnemuiden omstr. 1565, gest. Maart 1637 te Utrecht. Waarschijnlijk leerling van D.V. Coornhert. Werkzaam te Haarlem en te Antwerpen. Hij bereisde Frankrijk en Duitsland, in 1612 in Utrecht terug. Schilder, tekenaar, graveur en uitgever.

99. PORTRET VAN JOHAN VAN OLDENBARNEVELT
Gravure 165x126 mM. 1618.
100. SERIE VAN ACHT ALLEGORISCHE VOORSTELLINGEN IN OVALE CARTOUCHES
Gravures 95x125 mM. 1601.
101. DE TWAALF MAANDEN
Serie van twaalf bladen in médaillonvorm met een titelblad.
Gravures naar Maerten de Vos, middellijn 120 mM.
120. DORSTIGE BOEREN GELAAFD BIJ HUN PACHTHEER
Gravure, 190x220 mM.

MAGDALENA VAN DE PASSE

Geb. in 1600 te Keulen, gest. in 1638 te Utrecht. Leerlinge van haar vader Christijn v.d. P. Zij werkte in de trant van Hendrick Goudt naar schilderijen van A. Elsheimer, Jan Brueghel, Saverij en Willelaerts. Graveurster.

103. LATONA EN DE LYCISCHE BOEREN

Gravure naar Adam Elsheimer 207x256 mM.

CORNELIS VAN POELENBURGH

Geb. omstr. 1586 te Utrecht, gest. Aug. 1667 aldaar. Leerling van Abraham Bloemaert. Hij bereisde Italië, van 1617-1623

te Rome. Met Jan van Bijlert behoort hij tot de stichters van de Nederlandse Schildersbent aldaar. In 1626 in Utrecht terug; in 1637/38 te Londen. Tussen 1649 en 1664 meermalen overman in het Schilderscollege te Utrecht. Schilder van arcadische landschappen, mythologische en bijbelse voorstellingen en portretten.

104. NAAKTSTUDIE

Roodkrijttekening 190x122 mM.
Rotterdam, Museum Boymans.

105. DE HL. MAGDALENA

Ets door J.G. van Bronchorst 142x119 mM.

106. ROMEINSE RUINE

Ets door J.G. van Bronchorst 205x257 mM.

107. HET NYMPHAEUM VAN KEIZER SEPTIMUS SEVERUS TE ROME

Ets door J.G. van Bronchorst 192x260 mM.

108. BADENDE NYMPHEN

Gravure door M. Mozijn 206x273 mM.

JAN MAURITS QUINKHARD

Geb. 28 Jan. 1688 te Rees bij Kleef, gest. 11 Nov. 1772 te Amsterdam. Leerling van zijn vader en van A. Boonen, te samen met Corn. Troost, Lubienitzki en Nic.

Verkolje. Herhaaldelijk te Utrecht werkzaam. Schilder van portretten en regentstukken.

109. PORTRET VAN PROF. FRANCISCUS BURMANNES, Hoogleraar in de theologie te Utrecht (1671-1719)

Gravure door J. Houbraken 356x258 mM.
1736.

110. PORTRET VAN PROF. JOANNES BURMANNUS, Hoogleraar in de Botanie te Amsterdam (1706-1779).

Gravure door J. Houbraken 252x183 mM.
1736.

111. PORTRET VAN NICOLAAS STRUYCK, Wiskundige te Amsterdam (1686-1738).

Gravure door J. Houbraken 236x180 mM.
1738.

112. PORTRET VAN Ds. JACOBUS BOON, Luthers Predikant te Amsterdam (1691-1776).

Gravure door Pieter Tanjé 362x263 mM.

113. PORTRET VAN Ds. RUTGERUS PERIZONIUS, Predikant te Amsterdam (1714-1781).

Gravure door J. Houbraken 350x247 mM.
1763.

PIETER JANSZ SAENREDAM

Geb. 9 Juni 1597 te Assendelft, gest. 16

Aug. 1665 te Haarlem, zoon van de graveur Jan Saenredam. In 1607 naar Haarlem, sinds 1612 leerling van F.P. de Grebber. Hij werkte in verschillende steden van ons land o.a. te Utrecht in 1636. Schilder, aquarellist en tekenaar van kerken.

114. INTERIEUR VAN DE PIETERSKERK TE UTRECHT

Gewassen tekening 375x517 mm. 1636.
Utrecht, Gemeente-Archief.

115. INTERIEUR VAN DE MARIAKERK TE UTRECHT

Gewassen tekening 352x495 mm.
Utrecht, Gemeente-Archief.

116. INTERIEUR VAN DE BUURKERK TE UTRECHT

Gewassen tekening 415x317 mm.
Utrecht, Gemeente-Archief.

117. INTERIEUR VAN DE BUURKERK TE UTRECHT

Gewassen tekening 420x328 mm.
Utrecht, Gemeente-Archief.

HERMAN SAFTLEVEN

Geb. 1609 te Rotterdam, gest. 5 Jan. 1685 te Utrecht. Leerling van zijn vader Herman S. Sr. en van zijn broer Cornelis. Sedert 1634 te Utrecht; tussen 1655 en 1667 herhaaldelijk overman en deken van het Schilderscollege. Hij schilderde in opdracht van Prins Frederik Hendrik te samen met Corn. van Poelenburgh, Dirck van Lisse en Abr. Bloemaert. Bereisde Duitsland en Tyrol. Landschapschilder, tekenaar en graveur.

118. DE RUINES VAN DE DOM TE UTRECHT, gezien
van het Noordwesten langs de toren, na
de cycloon van 1674.

Gewassen tekening 520x405 mm.

Utrecht, Gemeente-Archief.

119. DE RUINES VAN DE DOM TE UTRECHT, gezien
van het Costen, na de cycloon van 1674.

Gewassen tekening 520x405 mm.

Utrecht, Gemeente-Archief.

120. DE RUINES VAN DE DOM TE UTRECHT, het
Noordelijk portaal na de cycloon van
1674.

Gewassen tekening 520x405 mm.

Utrecht, Gemeente-Archief.

121. BOS MET HOUTBAAN

Krijttekening 176x249 mm.

Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversi-
teit.

122. TWEE UTRECHTSE STADSGEZICHTEN:

Buiten de Tolsteegpoort

Het Stroompje

Etsen door Anthony van der Haer 86x88 mm.

123. DE WITTEVROUWENPOORT TE UTRECHT

Ets 280x252 mm. 1646.

124. JAGERS IN HET BOS

Ets 277x229 mm. 1644.

125. KOEMELKENDE VROUW IN EEN LANDSCHAP

Ets 143x188 mm.

Rotterdam, Museum Boymans.

126. DE VIER SEIZOENEN

Etsen 132x135 mm. 1650.

ROELANT SAVERIJ

Geb. 1576 te Doornik, gest. 25 Februari 1639 te Utrecht. Leerling van zijn broer Hans Saverij en van Hans Bol te Amsterdam. In 1605 te Tyrol in opdracht van Keizer Rudolf te Praag; 1612 terug in Amsterdam, 1614 hofschilder van Keizer Mathias van Oostenrijk te Weenen. In 1619 meester in het St. Lucasgilde te Utrecht, blijft aldaar gevestigd. Schilder van landschappen met mythologische voorstellingen en dieren en van bloemstukken, tekenaar.

127. BOUWVAL MET TRAP

Gewassen tekening 200x153 mm.

ANNA MARIA VAN SCHURMAN

Geb. 5 Nov. 1607 te Keulen, gest. 4 Mei 1678 te Wiewerd in Friesland. In 1620 te Utrecht; in 1653 enige jaren in Keulen, daarna te Middelburg, Engeland en ten slotte te Wiewerd. Schilderes en tekenares van portretminiaturen, graveer-

ster, schaarkunstenares en calligraphe .

128. ZELFPORTRET

Tekening op perkament 65x64 mm.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

CASPAR SPECHT

Geboorte- en sterfjaar onbekend. Werkzaam te Utrecht 1684-1709. Vermoedelijk leerling van Steven van Lamsweerde. In 1686 deken van het Schilderscollege te Utrecht. Tekenaar, graveur en uitgever.

129. WAPENKAART VAN DE UTRECHTSE VROEDSCHAP
(1618-1709)

Gravure uitgegeven bij C. Specht te Utrecht in 1702; 680x580 mm.

DIRCK STOOP

Geb. omstr. 1618 te Utrecht, gest. 1686 aldaar. In 1638 te samen met zijn broer Maerten als leerlingen in het St. Lucasgilde te Utrecht vermeld. Hij bereisde Italië tussen 1635 en 1645. Van 1647-1652 te Utrecht; in 1661/62 hofschilder in Portugal; 1665 in Londen en Duitsland. In 1678 in Utrecht terug. Schilder van landschappen met ruiters en paarden, graveur.

130. TIEN STUDIES VAN PAARDEN IN EEN LANDSCHAP

Etsen 148x190 mm.

JACOBUS VERSTEEGH

Geb. omstr. 1730 te Utrecht (?), gest.
in 1816 te Jutphaas. Werkzaam te Utrecht
in 1756 en 1760. Tekenaar en etser van
landschappen en stadsgezichten.

131. DORP AAN EEN RIVIER

Gewassen tekening 130x173 mM.

132. RUINE VAN EEN GOTHISCH HUIS

Gewassen tekening 165x218 mM.

CHRISTIAAN VAN VIANEN

Geboortejaar onbekend; meester in het
St. Lucasgilde in 1628; sedert 1635 in
dienst van Karel I van Engeland, 1649
in Utrecht terug, gestorven na 1660.
Zilversmid, graveur en uitgever.

133. PORTRET VAN DE UTRECHTSE ZILVERSMID ADAM
VAN VIANEN (omstr. 1570-1627)

Gravure 223x193 mM.

PAULUS VAN VIANEN, Jr.

Geb. vóór 1613 vermoedelijk te Praag, ge-
st. 28 Juni 1652 te Utrecht. Zoon van de
goudsmid Paulus van Vianen. Schilder en
tekenaar van bijbelse voorstellingen en
landschappen.

134. BOOMSTUDIES

Gewassen pen- en penseeltekening
143x193 mM.

ANTHONIE WATERLOO

Geb. te Rijssel omstr. 1609, gest. te Utrecht 1676. Werkzaam te Amsterdam en Leeuwarden, later te Maarssen en Breukelen. Landschapschilder, tekenaar en graveur.

135. SERIE VAN ZES LANDSCHAPPEN

Satyr en Nymph

Watermolen

Twee rustende wandelaars

Twee wandelaars met hond aan een beek

Bruggetje in een bos

Weg aan een bosrand

Etsen 295x244, 290x234, 288x233, 288x235, 235x290, 201x225 mm.

JAN BAPTIST WEENIX

Geb. 1621 te Amsterdam, gest. Oct. 1663 te Vleuten. Leerling van Abraham Bloemaert te Utrecht. Woonde te Amsterdam, reisde in Italië van 1642-1646; 1647 terug in Amsterdam, 1649 te Utrecht, als overman in het Schilderscollege vermeld. Schilder van havengezichten, landschappen met ruiters, portretten; etser en tekenaar.

136. STUDIEBLAD MET TEKENINGEN VAN HONDEN

Gewassen tekening 280x420 mm.

Rotterdam, Museum Boymans.

NICOLAAS WICART

Geb. 1748 te Utrecht, gest. 1815 aldaar.
Werkte te Utrecht en gedurende acht ja-
ren voor de porceleinfabriek te Loos-
drecht. Schilder en tekenaar van land-
schappen en riviergezichten.

137. GEZICHT OP HET DORP SCHERPENZEEL

Gewassen tekening 305x440 mm.

138. GEZICHT OP OUD-LOOSDRECHT

Gewassen tekening 300x435 mm.

139. RIVIERGEZICHT

Gewassen tekening 385x520 mm.

PIETER CHRISTOFFEL WONDER

Geb. 10 Jan. 1780 te Utrecht, gest. 12
Juli 1852 te Amsterdam. Leerling van de
academie te Dusseldorf van 1802-1804. In
1806 te Utrecht, waar hij met J.B. Kobell
het Genootschap Kunstliefde oprichtte en
de eerste directeur was. Van 1823-1831
te Londen. Schilder van interieurs en
portretten, tekenaar en graveur.

140. ZELFPORTRET

Ets 92x81 mm.

JOACHIM WTTEWAELE

Geb. 1566 te Utrecht, gest. 1 Aug. 1638
aldaar. Leerling van zijn vader de glas-
schilder Anthony W. en in 1584/85 van

Joos de Beer. Hij reisde gedurende vier jaren in Frankrijk en Italië. In 1592 Meester in het Zadelaarsgilde te Utrecht; in 1611 medeoprichter van het St. Lucasgilde, waarin zijn naam tussen 1611 en 1624 herhaaldelijk voorkomt. Schilder van bijbelse en mythologische voorstellingen en portretten, tekenaar.

141. DE AANBIDDING VAN DE HERDERS

Gewassen sepiatekening 153x210 mM.

142. DE OPWEKKING VAN LAZARUS

Gewassen sepiatekening 220x328 mM.
J. Wttewael toegeschreven.

